

ZIB

MIROSLAV MIĆANOVIĆ

SADRŽAJ

Job (hrvatsko pjesništvo devedesetih)	6
BLAŽENI TRENUCI DISANJA	8
<i>Ustajem u 5</i>	10
<i>U jesen 199* godine u Vinkovcima</i>	12
maribor	13
<i>teretnjak pristaje na autobusni kolodvor</i>	14
<i>muškarac sjedi u zimskom vrtu</i>	15
<i>dječaci ulaze u šumu i skupljaju žir</i>	16
for sale	17
<i>na putu od slobostine do golske</i>	19
institute for humanistic studies	20
opća blizina smrti	23
MORE I PRAŠINA	24
.	26
prizori	27
hvar/glagoli	28
božić	29
ruža vjetрова	30

balaton	31
vrt finci kontinijevih	32
what do you do in case of fire	33
visoko	34
psalam, pjev tamnog anđela	35
vozači	36
ogledalo	39
patetični vokativ	40
stipan	41
zašto	42
jazz	43
 NEDJELJA	 45
Zib	47
Lutka	49
Fotografije	52
Špica	54
Bare	56
Planina	58
Šljiva	60
Zavičaj	62
Zvonik	64
Nedjelja	66

Nedjelja, 2	68
O autoru	69
Impresum	70

Zib - močvara obrasla šibljem i travom

JOB **(hrvatsko pjesništvo devedesetih)**

rekao sam mu: pojest će te mrak iz emilijinih očiju

Branko Ćeđec, Stanje stvari

*on, hrvatski pjesnik,
ulazi u sobu i pažljivo zateže
ljepljivu vrpcu na prozore,
prvo križ, zatim pravilne četvrtine,
sunce se u svijetlećim strelicama
prelama, on provjerava rubove i
čvrsto ih steže*

*ulazi njegova žena, pruža mirno
nogu ispred noge, lijepo je da nismo
morali danas ići dolje, ne usuđuje se
pitati je kako se na engleskom kaže
sklonište. mrtvi mrak sobe pokriva
postelju. on bi joj htio reći spavaj,
ali boji se, na drugoj su strani njezine
uperene oči*

*sve što imam stekla sam gledajući,
a sad je zamračenje*

*htio je pisati pjesme gdje bi imena
zvučala kao hot dog u ustima crnkinje*

. . .

*koje nas dodiruje iz sve
dubine tvoga nebeskog mraka*

bože, konačno mir.

*gdje je taj svijet. povuci prste
iz tih rana, nevjerni Toma.*

mrak.

BLAŽENI TRENUCI DISANJA

Dok se stoljeće, u suglasnosti s uljudnim zakonima vremena, nije popelo do svoga zenita, proljetne godine stoljeća malčice su krvarile, ali što možemo, to se događa, suvišnost bujnih sokova izbija baš u proljeće kada iz vlažnog i ljepljivog lišća kestenova izbijaju vlažni i ljepljivi sokovi usred hranjivog dima vrijednih i talentiranih krematorija i iza žica još zasniježenih logora; kao zimske muhe padali su pored zidova ljudi s ustima punim gipsa, ali čim su se izravnali dan i noć, kad cvjeta paprat, poslušna vraćanjima, i kad vijenci igraju po nabujalim rijekama, sve se najljepše završilo, izmislili smo za to vrijeme radar, penicilin i kibernetiku, a atomsku energiju smo uhvatili u grešnom postupku, također smo pojeli mladića na nenaseljenoj zemlji, šteta što to nije ispalo na njegov rođendan, jer bi mu YMCA možda poslala tortu od devetnaest svjećica, veliku tortu od čokolade ili kikirikija, te bi se, mršavko, malo ugojio; potom smo otkrili glazbu Albinonija, a u Salzburgu nepoznate Vivaldijeve rukopise, teško je upamtiti koliko je duša zbrisano s privremenog spiska: kod nas oko sedam milijuna od trideset i tri, ali zajedno globalno, teško je prisjetiti se; znači, poslije svega toga stoljeće je ljubazno dozrelo do zrelosti...

Jerzy Andrzejewski, Ide skačući po gorama

* * *

Ustajem u 5
i legnem prije toga
broja.

To možda nije dovoljno
za jednu povijest.

Ustajem u 5
i tražim prije toga
broja - ispod stola,
u mlakoj vodi,
između tri vilice -
ta će radost biti
jutro - ta će radost
biti zlatna žličica
- ona nije Jerzy, koja
nije Josip, nije vjeverica,
koja skače u tamnoj
šumi i piše radosne pjesme
za djecu.

Ustajem u 5
i legnem prije toga broja -
to nije lijep rukopis
za Novu godinu ili jesen,
bakarsku vodu, u Varićakovoj,

nad mojom sobom, nadvija se
bijela stijena Krka, muškarac i
žena s košarom na leđima, između
smokava, maslina i bure -
skoro su na vrhu slova A.

(Koje kao što znamo...)

Jerzy, Jerzy, skoči vjeverica
i ugasi svijeću
nad dubokom
vodom Dunava.

* * *

U jesen 199 godine u Vinkovcima,*
mala je kuća rečenice, ugodna, otvorenih prozora
i vrata, i nije moja, slična vrapcima s Hvara, ali
uvijek, bol je u peti, pokraj svakoga maloga
zelenog parka, gdje pada kiša, proljeće, i s prozora
nebodera prodire onaj početnički, tvornički,
nedorađeni i stvarni zvuk, zvuk jeseni, zvuk
klavira, zvuk sirene.

MARIBOR

uvijek postoji takva soba
za bijele zidove i jednu
golu žarulju, sova prekida
lov, lovac prestaje govoriti,
na vrh armijske zgrade slijeće
lav.

* * *

teretnjak pristaje na autobusni kolodvor,
u delnice. debeli farovi. oštrina vjetra.
oštrina snijega. nijednog pokreta koji
spava. okus malih mjesta – znam/znamo
sve što će se dogoditi – udarac u usta psa,
pijana žena na izlazu, i tek onda vidim.

* * *

muškarac sjedi u zimskom vrtu
australije i jede naranče. za
sat vremena nastupit će toplina.
ribe u kućnom bazenu. mladić
za uređenje dvorišta. japanac na
putu u novu kuću. hong kong se njiše
kao hong/kong/hong/kong. ako veseli
dječaci izmaknu skele, past će dva
boda. muškarac sjedi u zimskom vrtu
australije i jede naranče. za
sat vremena nastupit će toplina.
- onih nekoliko zatvorenih vrata, oko
njegovih ruku, sličje jatru ptica
koje obilaze umrle negdje na sasvim
drugom kraju šume.

* * *

dječaci ulaze u šumu i skupljaju žir,
drhtaj divlje svinje ne može nadjačati
radost konzervirane ribe.
tu nema nesporazuma.
tko preživi, pričat će.

FOR SALE

kuće u sumrak. kućama na tragu. kuće na osami.
kuće uz obilaznicu. kuće na rubu aerodroma. kuće
na 500 metara od zadnje benzinske. kuće na
druvoj strani brda. kuće pokraj mehaničkoga
svjetionika. kuće u razini petlje. 3 kuće u brdu.
kuće uz prolazna mjesta vlaka. napuštene kuće,
kuće na prodaju. kuće koje ne daju pričati o sebi.
kuće s dvorištem. kuće s mirisom Etiopije. kuće sa
zvukom pijeska. roditeljska kuća. kuća moje braće.
i kuća moje sestre. udana kuća. rastavljena kuća.
kuća „mahnitog Orlanda“. kuća užitka. kuća u
kojoj se jezik bori s vjetrom uspomena. kuća
zločina. kuća u kojoj se dogodila ljubav. kuća
pijanca. i kuća ljubavnika. ljubavna kuća. javna
kuća. kuća s pustim dvorištem.
kuća sa siromašnom djecom. kuća s ljetnim i zimskim
ferijama. kuća Čehova i kuća Gogolja. kuća u
kojoj spava Josip. kuća iz koje bježi Egipat. kuća
ispred koje lijepa žena širi rublje. tajne kuće. kuće
tajne.

kuća – još ću se ja vratiti, dobacuje mi.
izroni onda divlja velika bijela glava
i otjera me ispred tvojih vrata. potrčim.

kuća – još ćemo se mi sresti, poručim ja.
smješten sam u zlatnom trokutu vrapča,
stenjevca i popovače, gdje raste zaboravljena
biljka dobrote.

kuća – još ćeš ti popit svoj otrov.
terenci su odložili svoje plave bluže. u
autu (1981) ulazim u zavičaj kao u crtež iz

čitanke. samo tako žene mogu biti stare.
samo tako snijeg može biti bijel. samo tako
mogu misliti na jeziku koji je protjerao svaku
sličnost sa mnom.

kuća – kojoj ću dati imena mojih prijatelja.
kuća muškarac. žena kuća.
kuća sin i kći kuća.
kuća u opasno nedjeljno poslijepodne.
kuća iz koje netko izleti i vikne mi: hej!

* * *

na putu od slobodine do golske.

blaženi neispunjeni dijelovi dana, kad je
prva stranica ispred portira, kad se pas vuče
po otpadu. mračni mladići natežu ruke. mir
prve sjene iza semafora.

na putu od golske do slobodine.

blaženi trenuci disanja. kad se ne mora reći
riječ poezija. kad o tijelu žene ne govorim „mi“.

INSTITUTE FOR HUMANISTIC STUDIES

vlak ide. vlak ide. vlak ide. vlak ide. na
rubu poljane gdje jedan muškarac tri
žene ljubi. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. u noć u čijem dnu rastu mali skakavci
i svjetlo dopire do tvoga oka. vlak ide.
vlak ide. vlak ide. vlak

ide. tamo gdje sebe učim misliti o svome
lijevom i svome desnom palcu. vlak ide.
o grču i podnevu. o radosti. vlak ide. vlak

ide. gdje se marija miluje vodom. i govori
poezija u prenoćištu. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. kao napjev kaznionice. kao povijest
prostitucije. vlak ide. gdje se presvlače žena
i muškarac. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. gdje ćeš pružiti ruku i reći brdo je
upaljeno kao tijelo. bijelo stijenje visa.
šaptat ćeš bradat kao svraka crn. vlak

ide. šaptat ćeš kao ljubavnik sa srednjim
prstom u ženi koja hoće te. vlak ide. vlak
ide. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. na rubu poljane gdje jedan muškarac
tri žene ljubi. je li to umjetnost. je li to
umjetnik. je li to? vlak

ide. vlak ide. vlak ide. vlak ide. čitajući
pjesme američkih pjesnika znam da postoji
poezija koju bih želio pisati – vlak ide. vlak

ide. vlak ide. kao tekst pokreta na tekućoj
vrpci – jer, na drugoj strani mi uporno
stojeći starimo. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. ali i čemu san o promjeni: vlak ide.
vlak ide. gdje volim kraj njemačkog filma.
vlak ide. jer ima glazbu vječnosti. vlak

ide. vlak ide. vlak ide. stipanova je kosa
na balkonu zajedno s vjetrom. vlak ide. vlak
ide. s lukinom rečenicom o ribi i ptici... vlak

ide. vlak ide. vlak ide. & sjedeći prepoznajem.
vlak ide. & dvije žene u sjedalima ispred mene.
vlak ide. & znam priču o njihovoj patnji. vlak

ide. vlak ide. & što je mala riječ za vrata
kroz koja su prošle. vlak ide. vlak
ide. vlak ide. vlak ide. vlak ide. vlak

ide. – ali, znam li misliti. vlak ide. kao voljeti.
vlak ide. i nadalje o poeziji. o lyn. vlak ide.
u prozi bi pisalo: žena pored mene. vlak

ide. daje znak ljepoti. vlak ide. vlak ide.
zelenila oko nas. ali ni ja ne bih o vjeri.
vlak ide. u riječ. vlak

ide. ne bih ustuknuo pred ribarima. vodonošama.
poštarima. vlak ide. vlak ide. ali smijem li
sklopiti oči. ili nastaviti čitati. vlak ide. vlak

ide. & kao da se ništa nije dogodilo.
hoću li ustati. vlak ide. i reći, nešto o patnji &
o njihovim tijelima. ili šutjeti. vlak

ide. vlak ide. vlak ide. & zelenilo traje
& žene, ispred mene, listaju prospekt
& *wir bauen zügig*. vlak

ide. & smiješe se, razmjenjuju sitne pažnje...

vlak ide. vlak ide. na rubu poljane gdje

jedan muškarac tri žene ljubi. vlak

ide. vlak ide. na rubu poljane gdje

jedan muškarac tri žene ljubi

OPĆA BLIZINA SMRTI

*najgore što možeš učiniti jest
da pitaš kako je tamo:
prilazi se praznu stolu na
čistini i sjeda; to sada nije
slika Japana, jer ptica iznad
ima tvoje oči i ti imaš svoj
nos, ti si sretni kotač/projektil,
ako i stiže nešto što će tek steći ime
opće blizine smrti – naravno, u
jeziku zabrinutoga ili onih
koji razmišljaju da su mogli
sjediti pokraj tebe – teže je
sada tamo gdje su mačke ušle u kuću
s ostacima hrane, gdje svatko
u svome boksu leži sklopljenih
očiju, gdje svatko sanja samo
sebe kao buduću tabletu i nitko neće
opipati leđa tišine, gurnuti zaspaloga
čuješ li, netko dolazi. reći: pa mi je
kao da sam kosa. smrt je
tamo gdje više i ne pomišljaš da
će netko doći, upaliti svjetlo,
nakašljati se i reći spasonosnu riječ.*

MORE I PRAŠINA

Kad odem od tebe, izabraniče moj – reče ona – kad noću budeš ispružio ruku i ne budeš me mogao naći, tad se ponekad sjeti mene, jer te istinski volim mnogo, iako nisam dostojna da ti operem noge. A sad, volimo se i uzmimo ono što nam je dano, i budimo sretni, jer u grobu nema ljubavi ni topline ni dodira usana. Ničeg možda, ili možda samo gorkih sjećanja na ono što je moglo biti. Noćas su sati naši. Otkud znamo kome ćemo sutra pripadati?

Henry Rider Haggard, Ona

.

planina
hrvati putuju
jutarnjim vlakom u pod
rezanim hlačama s djecom
u sloveniju su obučeni u teksas
i misle da znaju čitati pjesme. pas odlazi hitro
u trgovinu sa župnikovom torbom. riječ strepnja tu stane
pa se okrene i ti slinav i bradat ljubiš sve i tako je uređen
svijet da ti više nisi ti. svaki po sebi priročan beteg koliko
god veće more človik se usiluje skrovito i potajno držati

PRIZORI

Vjeruješ postoji pored krošnji
zelena brijačnica (tako se
dozivaju noć i strah) s nekoliko
strasnih pušaća. Otac donese
s prvoga povratka ljubičastu
knjižicu (i netko pita gdje je
tvoja majka, neslavni Jude).

Sigurno je da ljudi više nisu
dolazili, on je umro, ako se
grijeha budeš spominjao (tako
šušte more i kamen bačen s
ljetne terase, može li to biti
čežnja) i zauvijek si ostao sam.

Jutros jedan zvižduk, jedna je
žena poslala svoju novinsku
sliku, ne mogu ti odgovoriti
jesi li se spasio, tko ti je
rekao da od svih stvari između
neba i zemlja trebaš saznati
upravo to, ona zatvara grilje,
ulica je dva koraka do mora

evo, što će ti se dogoditi
ako konačno ne pronađeš svoj
mali prst kojim ćeš na pritisak
dobiti riječ zaborav;
jedno će dijete sjesti za pisaći
stol, jedan će starac lupkati
slovo po slovo riječ bol

HVAR/GLAGOLI

muškarac ulazi u vinograd,
sjeda i plače na rubu otoka,
gdje Bog više ne čeka zvijezde
da bi se objavio moru,
žena ustaje i skače u more,
Jedan i Drugi
šute

ja sada znam da se nije moglo
dogoditi ništa: skok je skok,
more samo more, jedna zvijezda
samo Bog, koji uopće i ne želi
da ga se, sada, bilo što o tome
pita

BOŽIĆ

zvona su marljivo zadnje odzvonila
i svjetina je već nahrupila
s toplim dahom i ženama
utopljenim u životinjsko krzno.
župnik skrušeno pogledâ
u malog Isusa puk se komeša

deset godina, poslije,
poslije čega: ljutnje, mržnje
ili površnosti, stara časna
sestra stoji na ulazu zgrade
čeka lift, otkud u čovjeku
potreba da opiše taj trenutak,
osim da se spasi, jer
nedovršena božićna slika
zapela je na davnom odlasku
časne žene i, otkuda, ili,
upravo otuda, nepomična stara
žena, jedan pas, u vruće ljetno
poslijepodne, iza opustošene
ribarnice

RUŽA VJETROVA

tako si dosadan,
ti čitav život opisuješ nekoliko
prizora koje nisi razumio,
dok je vjetar okrugio dugave,
zar ne razumiješ

oni grmoliki starci ispod klupa
po noći su skupljeni i
spremljeni u staklene lonce,
vjetru viču sjever, sjever
i djeci iz provincije
mi smo sada povijest

BALATON

balaton nije baltimor,

ali nedjelja je opasna
kao državni praznik –
zaobišli smo ukoričenu
povorku i s leđa prišli
pijancu

sada se iz bogate košare
vade sir, boce i vino,
tko će poslije mnogo
godina u očaju zaboraviti
pokraj velike slike
ženu s ružom u ruci:
a history of the united
states i zarežati

balaton nije baltimor

VRT FINCI KONTINIJEVIH

prije nego li sjednem za ovaj
stol, oprat ću ruke, poezija
ne trpi traktate o sebi, za-
gristi svježu kost, ona ne
dopušta da propadne u barutu
jezika, prahu i bromu to malo
kiše, potražiti ću toplu ženu,
jer nijednu riječ nikada nećeš
dodirnuti da te ona ne pita o
sebi, zatvoriti oči, zaroniti i,
tada, kreću s tavana svi mrtvi,
iz začuđenih usta isplove crni
ozbiljni barkaroli i širokim
zamasima pjevaju glasno
nad otvorima neba

WHAT DO YOU DO IN CASE OF FIRE

jedan se starac spušta autom
niz ljetne ceste otoka i
sve je tu: more i prašina,
sunce i sol, on neumorno
plovi i nevidljivi megafon
ispunja jaru jeftinom
malteškom pjesmom, on
se spušta niz otok
u jednoj brzini
I am Lawrence of Arabia
- ali što ometa tu
vedru sliku u trajanju
i otkud znoj ispod
bijeke košulje

VISOKO

pisanje je poezije da u
četiri ujutro poslan
doputuješ u visoko, gdje
se na kosini spušta
grbav prodavač lubenica
i ti ne znaš što su ptice
nebeske, a jesi gladan
i uplašen, fratar kreće
niz uređen vrt svako
jutro u četiri poslan –
vi tada mislite da se
još ne poznajete: ti
jedeš, on prestaje moliti
i otvaraju se neka velika
vrata gdje i prodavač i
prolaznik bacaju kocku
i dijele robu, ako ti
doista misliš da je to
pisanje poezije, tko je
otkrio plan i tko je
razorio tvrđavu

PSALAM, PJEV TAMNOG ANĐELA

ja samo znam da na mjestu
gdje si gola ušla u praznu
sobu i rekla nije dobro
baviti se morem, sada rastu,
katedrale i gromovi,
glazba i planine

VOZAČI

ušli su u auto.

oboje su ušli u auto. i kao

što je, nekoliko trenutaka,
prije, ravnao cvijeće i zemlju,
sada je ispružio dlan po navlaci
sjedala. žena je mirno sjedila

do njega. i gledala naprijed.
spojene posude, drveni poluotok,

dok, zastavica na vrhu riječnog
broda drava, h. bogart, lift
koji će se zaustaviti u pristaništu,
male kuće su znak da si ušao u moje

naselje, obična ruka, autocesta,
mačje oči, svjetla na 100 metara,

paljenje, pritisak nogu, kućne
papučice

krenuli su. njega su ostavili
tamo. položenog. oni su

budni. žena nije govorila.
krenuli su. bio je sretan. više
ne mora nikome pružiti ruku.
ne mora plakati. pjevati glorijsku.

ne mora milovati. lijepa dionica.
mrak-šutnja/mrak-šutnja/mrak-mrak

nije bilo glasova. hvatao je zrak
svakih deset metara.

krenuli su. ona se uzdigla i
vrhom kralješnice uprla u

sredinu sjedala. pustili su
mrvice mrtvoga između sebe.

dodirivali se. još stoji muškarac
pokraj prozora i sluša. snijeg
pada.

krenuli su. žena je počela
plakati. otpuhнули su mrtvoga.

muškarac se pokraj prozora nije
pomakao. i sluša. snijeg pada.
žena plače. kad ona plače,
on s njom krene brati višnje

i vrati se poslije sto godina.
i kaže; ali sada ona govori.

uplaši ga odlučnost njegove
žene. ničemu se ne da pokoriti.

muškarac stoji uz prozor.
nepomičan. i sluša. snijeg
pada.

Bog negdje osluškuje mrak pokraj
bolnice. vrag. riba. lav – izlaze

na ulicu i osuđenik zagrizao kruh.
krenuli su. i uvijek sanja.
umrljan od višanja sjeda
za stol. zgrožen od tolike

želje da živi, ne vidi onoga
koji izlijeće. mrak.

žena povlači kost upravljača.
utroba auta pleše kao koža kita
na vjetru i pijesku.
vraćeni i spašeni šute. pomisle

na mrtvog i dozovu ga. s olakšanjem
plove. muškarac pokraj prozora čuje.

nepomičan šuti. snijeg pada.
krenuli su. on ne shvaća.

pada.

njezin pristanak na smrt već njega
godinama čuva. muškarac stoji

pokraj prozora i sluša. nepomičan šuti.
snijeg pada. muškarac stoji pokraj prozora i
sluša snijeg pada. snijeg pada. snijeg pada. snijeg
pada. snijeg pada. snijeg pada. snijeg

pada. snijeg pada. snijeg pada. snijeg
pada. snijeg pada. snijeg pada.

OGLEDALO

znaš koliko sam se plašio
tog trenutka i tko je ispisao,
u moje ime, sve te puste redove.
htio sam vikati u snu
ja nisam, ja nisam
- ali kao uvijek nema moga glasa
u tim sobama i iza tih ogledala
panično te zvao

na drugoj strani slušalice
spavalo je jedno buduće dijete
i to je onda sve

PATETIČNI VOKATIV

evo ga. kako se otkriva ljeto
u zamračenom gradu. nisi zadnji
kartograf i žena je izmakla sa psom
na uzici. pločnik je crn. i to se zove
novi zagreb. tamo gdje te zapljuskuje
more, sva su ti usta puna soli. žurno
se uspinješ po žutoj ploči. ispod u znoju
dahću lijepe životinje kao muškarac koji se
sanja u, to sigurno nije val koji te diže i
prene guštera, glavi i ruci, koja sada nijema
leži pokraj noge, na mjestu gdje bi započela strast,
čući strah i nijem je pas čuvar. kao i ti u bijeloj
plahti s nekoliko šutljivih zlatnih ribica u ustima

STIPAN

dugo je to bila mrvica
i mislio sam, bože,
hoće li

sad je već dovoljan pogled
usne, koji tako jednostavno
hoćemo reći – smije se, ali,
nagnut čudim se, zar je tako
svijet malen da u njemu ne mogu
naći ništa što bi opisalo
dio moje smrti i radost nad
njegovim otvorenim vratima

ZAŠTO

na mjestu gdje smo pretrčavali
zemlju, mirisalo je nekoliko
gradskih borova, zbunjeni
langobardi, čudeći se, otkud smola
i zastrašujući zvuk dolazećeg
ljeta, na istom mjestu, sada,
brzi udari prozorskih roleta
i onda tišina koja se ne smije
nazvati ni sablasna ni mir.

zatvorenih očiju - koje ponekad
vode u dane nemoći i jutra puna
stratišta - vidim:
ti nikad nisi otišla iz vidnog kruga
lijenoga ljetnog dana.

Gunja/Zagreb, rujan, 1991.

JAZZ

Siromašna riječna obala podijeljena je na dva nejednaka dijela, išarana otočićima zemlje, šljunka, pješčana kratka plaža i vrbova, zelena obala, prema kojoj današnji kupaci stalno bacaju radoznale poglede. Ispred, na crnoj vodi, kreće se drveni čamac u kojem dvojica šareno obučenih tiho pravilno zabijaju vesla. Smjer im određuje pogled uspravna i stara čovjeka. Drugi raskrečen zabacuje kuku u vodu, ubrzo je poteže i vadi a čamac kreće u novom kratkom i zadanom pravcu. Svi su zagledani u jednu riječnu točku, koja kao da im bježi, ali oni je uporno i neumorno prate.

Od jutros su tamo – obavještavaju pridošle dvojica kupaca, koji se na ovom dijelu plaže zbog svoje upućenosti o vremenu toga kretanja osjećaju kao riječni domaćini. S druge strane, negdje do polovice rijeke ili za jednu dužinu čamca više, približe se s druge strane obale. Izdignu se za kratko i gledaju. Primjetni su više po djevojci koja leži ili se ispravi i pokaže svoje bijele grudi. Budući da ne vide nikakvu promjenu, vraćaju se svojoj obali i svojim plivačima.

Dužinu dana presiječe iznenadan vjetar koji uzvrtloži vodu. Zatim se sve smiri. Razbacane novine iskomadaju jučerašnje događaje, vijesti bombe i smrti i odlikovanja. Promatrani čamac ne prilazi kupacima, kreće se neumorno u uvalici. Jedan im s nasipa prilazi noseći plavu kantu s vodom. Sjeda na pijesak, zapali cigaretu i ništa im ne govori. Podigao je jedanput torbu uvis. Stari mu samo kimnu glavom, drugi nastavi zabacivati kuku.

Penjući se do neba, diže se prašina i pristižu stvarne debele krave. Nekoliko ljudi s čežnjom upravlja svoj pogled na desnu stranu, uz šumu, do mjesta gdje piju krave i lagano propadaju u glib. Plaža se ispunja ljudskim tijelima. Različitim. Glasovima, smećem, stilovima ležanja i plivanja. Sunce se spušta kao dosadna muha do tjemena. Ne pomaže ni mlaka voda. Ko pišaka je. Skupina mladića donosi veliki tročetvrtinski (nananananana) kasetofon, imaju ogrlice, narukvice s imenima i datumima. Na trenutak postanu lijepi gledajući opruženu djevojku. Oblik njezine guzice, u linijama tužna osmijeha, poružni im usta i oči.

Izenada donosilac vode poskoči i uleti u vodu, snažno zamahujući zapliva prema čamcu. Stari čovjek započne naglas izdavati zapovijedi. Izvlače ukočena utopljenika. Svi, očevi, žene, babe, djeca, sjure se na lijevu stranu, prema njima. Kasnije dotrčali, tek u crnim pjegama mogu ugledati tijelo. Ti će im detalji poslije služiti u opširnim opisima slučaja. Pristigla je

delegacija poslana s druge obale. Djevojka namiče grudnjak i zuri između ljudi koji joj zatvaraju vidokrug. Njezini na povratku viču našli su ga, našli. Vadi se velika bijela plahta koja će unesrećenoga sačuvati od daljnjih pogleda i muha.

Ljudi prepričavaju sva dosadašnja utapanja i smrti. Policajac i liječnik ubrzo odlaze odgovarajući u prolazu ili se javljaju poznatima. Stegla se prašina i nestalo je krava. Ljudi uvode djecu u vodu, gnjure glavu, dobacuju se loptama, jedan pokušava nastaviti s čitanjem knjige, mladići bacaju poglede na nova tijela.

Popodnevni glas spikera upućuje opomenu putnicima i vozačima u prometu. Onda nailazi mutan i grlen, topao vrisak pjevačice, jazz. Primirena voda čini se kao veliki krevet u kojem se meškolje i protežu pospani kupaći.

Neki iz vode pokušavaju vidjeti kako odnose utopljenika. Ubrzo s tom slikom, zatvorenih očiju, zarone u rijeku.

NEDJELJA

a tekst nastaje
kao trag u pijesku
usput
i
unazad

Krešimir Bagić, Za med nisu potrebne riječi

ZIB

Nekoliko smušenih i izgubljenih rečenica

Ako je sedam poslijepodne i ako, možda, pada kiša, ako jedno dijete plače, i ako sam ja možda negdje u Novom Zagrebu nad stolom; onda je Zib jamačno više *možda* nego što *jest*. Volio bih napisati uobičajenu rječničku natuknicu: Zib je – i onda je negdje iznutra iznevjeriti, pronaći drugi skriveni čvor – ali sve postaje slika čiste neodlučnosti.

Vjeruj mi, najjednostavnije je probiti se kroz prašinu općinskoga katastra i pribaviti, između zapuštenih utvaja, stanova, siguran snimak zabačena poljoprivrednog dobra. Međutim, riječ je o karti Ziba kojeg više nema. Ili kojega nikada takvoga nije bilo – slobodna (karta) u novoj gradnji, s mnogobrojnim ulazima: otvorena da nijedna zvjerka ne mora ponavljati tuđi ulaz, promjenjivih dimenzija za čovjeka, pticu ili psa.

Prostor/isprika

Nikada nisam vidio Zib, mjesto na koje se dolazi poslije nekoliko šuma koje ne gube sposobnost disanja i ne obaziru se na nadolazećeg prolaznika. Moguće je da su Zib tri izdužene pravokutne zgrade od opeke, slame i staja ispunjenih isluženim konjima koji su ovdje dovedeni na kraj svoga jutra. Da li otuda potječe uvjerenje da se salama pravi od konjskog mesa? Jednom sam odlučio krenuti u taj prostor – ali nikada tamo nisam stigao, konje uvijek odvođe kad djeca spavaju.

Vrijeme/visina

Slobodno sam se uputio u zakučaste dijelove vrta, lovio što je iza neposječenih ostataka kukuruza ili iza prvoga zvižduka lokomotive. Prije pružene knjige izmjerio sam Gunju s lijeve i s desne strane, otkriće visine olakšalo mi je odlazak u utrobu starih strojeva. Pokretanje mehanizama i lupa košara nisu nespojivi s izgubljenom nogom njihova vlasnika. Ja sam mu tada znao vjerovati: svi koji ne znaju gledati, vide jednu nogu manje. Ali, ako se smirim,

osjećam vrh palca, puste li me, noću ću vidjeti kako sigurno na obje noge obilazi dvorišta i zalazi tamo gdje pospani ne stižu. Pokušavajući se približiti prostoru Ziba, on zadobiva svoja četiri godišnja doba, onako kako ih ja volim. U pustoš te zemlje ulaziš bez razglednica, nema zalaza sunca u lijevom ili desnom kutu, tmasta zemljana lopta Sunca/Mjeseca drži ravnotežu na dva kraja, u istom trenutku, nema razlike između budnosti i sna: nisam bio na Zibu, jesam vidio Zib.

Odsutnost

Ujutro, s dobivenom knjigom započelo je opisivanje (ne)viđenoga Ziba. Ali ja tu više ništa nisam mogao, Zib se i sada sam opisuje. Priči se približavam donošenjem onoga što je izvan mene. U nju se tetoviraju svi prethodni pokušaji, priča se ispisuje i ona ispisuje mene. Dok sam fizički doticao nevidljivo, imao sam mogućnost ispisivanja, ali sada je za to prekasno: Zib se vraća i opisuje me, rječnička natuknica rastapa se i uvlači me u svoju utrobu, negdje po rubovima grčevito se održavam ili sanjam: vjetar i pustinja, pustinja i vjetar, ljeto.

Stablo

Prepušten uvjerenju da tražim, stupam cijelo vrijeme s pokrenutim stablima i namjeravam stići do Ziba. Pokušavam izaći iz Ziba, pokušavam izaći iz priče samo do trenutka nove priče. Što je između?

Priča

Ako je možda odavno prošlo sedam sati, ako možda ja još sjedim negdje u dubini grada, sigurno se negdje sam ispisuje i punom snagom diše Zib. Tako mora biti – jer ono što se započelo s ovom nespretnom napomenom o Zibu, posvećeno je onima koji to u ovom trenutku ne mogu čuti ni vidjeti – smijem to pisati za njih jer oni i da su tu, ne bi to čitali. Ono što oni znaju daleko je ozbiljnije od ovih nekoliko smušenih i izgubljenih rečenica o Zibu.

LUTKA

Krenimo u vrt

Prvi dan

Kvrgavi strašni prst svevišnje Tete izvio se iznad bratove i moje glave. I ona je ostala u dolini ispod toga putokaza. *Krenimo u vrt*. Pokušali smo okrenuti glave, ali naše je iskrcavanje započelo davno prije. Isporučio nas je otac, dogurao do njezinih vrata i rekao: Budite dobri. I tako smo se našli na suhom, u dvorištu zabludjele razbaštinjene kćeri talijanskog konzula. Žene koja je prešla granicu i najveći života provela u samostanima bosanskih franjevac kao kuharica. Mogao bih nabrojiti nekoliko sentenci uz večeru, priča poslije čaše vina, navika i pokreta koje je donijela iz planina, iz svojih samačkih samostanskih soba. Ali ja nisam došao sa stricem i nisam morao podizati zaslon vrata i čekati da čujem glas badesse. I prst i svevišnja Teta bili su tu iznad mene i brata. I trebalo je krenuti u bogatu, zelenu, biljnoživotinjsku, prepunu kukaca i leptira džunglu, u vrt.

Drugi dan

Prije jutarnjega polaska na stolu smo zatekli naše ubruse. Trebalo ih je staviti oko vrata, privući tiho stolice i jesti zatvorenih usta, jer valjda vam je jasno da pčele i ptice koje u kolovozu lete u Drenovcima, a mogla bi biti tisuću devetsto šezdeset i peta ili šesta godina, ulijeću neposlušnoj djeci u usta. No, dolazak u tu veliku kuću započeo je dok sam ja bio skriven u jednom mraku iz kojeg sam izletio s krikom. Sve je započelo nezadovoljstvom moje matere i jeftinim kredencima, tvrdoglavim odbijanjem oca da se digne veliki kredit pa će ovaj odlazak na posuđenom velikom crnom motoru biti zamjena za more i znak da djeca vide ljude koji su vidjeli svijeta. To je značilo vidjeti što je vrt i osvajati ga pažljivo izbjegavajući ubode. Ali oni su bili tu i ucrtavali su na rukama i vratu svoju prirodu.

Treći dan

Došlo je do zastoja u našim odlascima u vrt. Brat jednostavno nije htio ići. Sve se u velikoj sobi umirilo. Klatno velikoga sata je zastalo, jučer ubrano cvijeće zgaslo i smrad ustajale vode probio je iz njegova korijenja. Još jednom se strašni prst svevišnje Tete uzdigao, pripremio, potegao nas za uši, izbacio na sunce i na polovici vrta prepustio bilju. Zabrinuta Teta se znojila zajedno s nama, vrt je mijenjao svoje dimenzije, razvlačili smo ruke izvan njega iznoseći sasušenu travu. Prepoznavali divlju ružu i pronalazili skrivenu malinu. Uši su se rasprostrle izvan dvorišta u očekivanju zvuka očeva motora. Padala je večer i s druge strane ulice čula se harmonika. Ja ću se sjećati dječaka u invalidskim kolicima i riječi oluk.

Četvrti dan

Brat će se sjećati kiše i ljudi koji su promicali cestom, drumom, glava pokrivenih najlon vrećicama. Ispod su bile njihove glave s ribljim očima. Dvadeset pet godina kasnije čovjek vas nazove i kaže da bi htio riječ koja se odnosi na dijete. Ne znam. Poslije spuštanja slušalice, želio bih se vratiti svojoj čežnji za pisanjem, ali lijenost i žudnja guraju me van, ne dopuštaju mi da zatvorim oči. Trgnem se, skočim i požurim u njegovu sobu. Pratim po kutovima, ispod kreveta, prevrćem po kutiji – ne pronalazim u toj neurednoj zbirci drveta, plastike, vune ništa što bi mi pomoglo oblikom, mirisom, dodirrom. Pokušavam s njim razgovarati. Ništa. Dižem ponovo slušalicu i pitam može li riječ lutka i pokušavam opisati što bih želio ispričati. Obećavaš li da će tako biti i napisano – pita.

Peti dan

Čini se kao da smo pri kraju posla. Više ni prst ni tajna ne mogu zaustaviti naše nezadovoljstvo. Htjeli bismo se vratiti kući, ne zanimaju nas poznati i nepoznati razlozi našega dolaska u ovo mjesto, u ovu kući. To što su tu sjenik i greda gdje se objesio prvi vlasnik kuće, to nije više strah. To što je preko puta djevojka koja leži gola sa šeširom na glavi, nije više od hladne vode kojom nas je zasula. Postiđena Teta i sama malaksala baca zadnju kartu na stol.

Šesti dan

Budete li dobri, odvest ću vas kod krojača. On ima veliku lutku u sobi. Lutku koja kaže mama. Pokušavam ponovno otvoriti oči i sve zaboraviti. Želio bih nazvati čovjeka i reći mu da ja nisam pronašao riječ i ne mogu sve napisati kako sam obećao. Izlazim na balkon. To je Novi Zagreb, zašto ne bih počeo pisati priče kao pisma prijatelju u Ameriku ili Australiju. Ulica Bolšićeva ili Varićakova možda bi tamo zvučale egzotično i uzbudljivo. Nailazi žena, koju bih na brzinu mogao nazvati moja, i dobacuje mi da se vidi da imam vremena. Samo me mržnja tjera da se povučem i nastavim pisati.

Sedmi dan

I sve smo napravili kako je Teta rekla. Pozdravili smo uljudno i uglas rekli dobardan. I čekali smo da nas oni pogledaju i kao stariji prvi pruže ruku. Siguran sam da smo uzeli samo po jedan kolač. I teta je zajedno s nama krenula prema sobi gdje je posađena na krevet čekala lutka koja kaže mama ili nešto slično. I već smo bili nadomak kad nam je iza leđa zagrmio strašni krojačev glas, glas koji je zatvorio vrata sobe jer da njemu puše i da njegova leđa... Mogao bih sada dodati da smo se svi troje vraćali poraženi i šutljivi. Možda bi bilo lijepo sjetiti se da se ubrzo otac pojavio na motoru. To ne znam. Poslije sam u životu vidio puno lutaka, velikih i malih, one koje se ulažu jedna u drugu i izvlače van, one koje napunjene toplom vodom skoro da su... I one koje šute i onih koje govore. Ali zauvijek sam ostao pred vratima, u sobi mrzovoljnog krojača, gdje je na drugoj strani...

FOTOGRAFIJE

Prvo vratimo osmijeh, gledajmo pravo

Josipove fotografije, trebao bih odmah dodati kad pomislim ili kažem fotografija, fotografirati. To me spašava od govorenja o komori, zastoru, sjedenju, osmijehu, kabini, kolodvorskim brzopoteznim snimanjima, kutiji za fotografiranje ispred Name, o fotografijama roditelja u spavaćim sobama, o onim kojima se čudimo kao klempavim ušima, o crno-bijelim i u boji, rođendanskim, vjenčanim, o onim koje se povlače po kućnim ormarima, u kamionima, u časopisima, u kampovima, o maturalnim, zajedničkim, pojedinačnim, o onim koje ispadnu iz kakve nove ili stare knjige, o onima koje ste spremili jer vam ih je napisao netko, pa onda ne znate zašto ste ih toliko godina čuvali, ili o onima koje su nestale, o onima za koje biste da najradije nikada nisu ni snimljene, ili o onima koje su trebale biti poslijepodne, izmirenje, a izbila je još veća mržnja, o fotografijama s mora i na moru, o fotografijama iz druge zemlje, o snimanju u vlaku ili na brodu...

Josipove fotografije, naravno, dijele ponešto od sudbine svih nabrojanih i nespomenutih fotografija. Mladić koji se smije na fotografiji mogao bih biti ja. Sumnja nije retorička, jer broj mrlja na njezinoj površini ne dovodi u pitanje samo mene. Drugi do mene samo po svojoj nenaravnoj veličini može tvrditi da je to upravo on. Dvjema djevojkama, koje su po svemu sudeći mlade i isto tako sretne u podnožju mjesnoga nasipa, nijedna ljubomora ne bi mogla dokazati da su trenutak prije one s nama bile na dekama ili pile vino i jele sendviče koji proviruju s rubova kadra.

Razlozi takvim ispadima oka, ruke, papira, emulzije nisu tako jednostavni i jednoznačni kako bi se mogli zaključiti na osnovi čitanja uputa: dakle, loša kvaliteta filma, osvjetljenost, ne gledati ili ne snimati u pravcu sunca, loša tekućina za razvijanje, iznenadno otvaranje vrata, loše žarulje, papir koji je prošli put bio odličan, ali više ništa nije kao što je bilo pa ni papir, neurednost objekta... Ali, tehnički napuci se daju ispraviti.

I sâm pišući pjesme, rado sam posezao za fotografijama, onim koje su pjesmi davala neka bitna određenja. Istrgnute i necjelovite pojavljivale su se kao bitna uporišta, rekli bi kritičari, *lirskoga subjekta*, ili kad zapadnete u situaciju koja je već daleko od početnoga zvuka, namisli, rekli bi nešto stariji pjesnici. Ili, iskreno, kad ste se borili da kako-tako spasite

početnu propulziju pjesme, kad je potrebno od bilo čega krenuti da bi se dosegao u jednom trenutku pomišljeni/osjetilni/žučeni pjesnički, radni, pisani, jedini svijet.

U poeziji nije mjesto fotografiji koja namjerava zaustaviti trenutak ili bilo koji oblik vječnosti. Nastojao sam ih izbjeći u njihovoj određenosti, radije kao mjesta isijavanja neke radosti, ili mjesta događanja koja nisu ni stigla do kadra, zapravo su pred- ili post stanja kojih bi se vrijedilo sjetiti ili pokrenuti ih.

I ta nemogućnost potpune koncentracije na samo tehnički aspekt fotografije, zapravo, čak i poništenje mogućnosti koju je svaka *Smena 8*, kupljena za osamnaest starih tisuća, mogla postići, učinila je od njegovih fotografija skladište ne postojećega već mogućega. Moguće radosti, jer pogledate li zajedno sa mnom samo malo bolje, vidjet ćete da one djevojke s početka teksta ili onaj zbunjeni mladić na idućim fotografijama imaju čitavu priču, priču za koju je reći radost malo.

U dodatku bi nešto i o poeziji trebalo reći, ali vidim vaš se osmijeh već gasi, objektiv je i previše izložen drugim izazovima pa zato: prvo vratimo osmijeh, gledajmo pravo... Ptičica.

ŠPICA

Započeti o povratku i moru

Naravno da me je strah govoriti o špici. Možda bih ja govorio o jednoj špici koju mislim da poznajem, a ti bi mislio na sve one druge u kojima nisi sudjelovao i stvaraju u tebi osjećaje naslućene, a nedosegnute sreće. Možda bih ja govorio o svim drugim špicama nevješto prikrivajući upravo onu o kojoj tek ponešto slutim ili nastojim i ono stečeno zaboraviti. Naravno, već primjećujem tvoj podsmijeh i stanovito nestrpljenje. Naravno, bojim se govoriti o bilo kojoj špici pa i o onoj koju obojica poznajemo jer kako govoriti o bilo čemu a da ne napipaš bolest koja se sigurno i brzo kreće ispod zemlje, ispod kože. Bio bih možda sretniji da nikada nisam sudjelovao u tom obredu, no, izišao si iz toga s osjećajem krivnje ili zato što si popustio još jednoj skupini naizgled sebi sličnih ili zato što nisi izdržao i vratio si se svom umoru, onoj maloj priči o praznoj sobi i podu na koji si se godinu dana spuštao sa ženom koju si volio. Dakako, muškarci poslije ne spominju oguljena koljena ili bol u leđima.

Eto, radije bih govorio o nastanku tržnice, raduje me razmjena nekoliko brzih zelenih, crvenih, svježih, kiselih, gorkih i slatkih nužnosti, raduje me kako nestaje noć i diže se građevina od drvenih stolova, trbuha, debelih žena i staraca, ulja, ribe i novina. Da, tu sam. Što ja to skrivam? Kao što špica laje na presjecištu nekoliko ulica, ispod spomenika i ispod letećih golubova. Da, tu je nekoliko ljudi koji na asfaltu prizivaju rodnu zemlju, divlji zavičaj. Ima ona (špica) još nekoliko prikrivenih suprotnosti, ona je na početku, na vrhu i neposredno je vezana za asfalt, nekoliko visokih zgrada. Ali ona je na samom početku na kraju, na repu države-životinje, ona se goji od ostataka tjedna, okrajaka doživljaja i radosti. Špica se unutar sebe brzo regenerira i proteže, ona hoće na svom rubu biti cjelovita i to njezino razrastanje osjeti svaki novopridošli kao jače lupanje po lijevom i desnom ramenu ili putovanje milijun malih crvenih mrava na vratu. Početak jednog romana, i ako, i zimske, i noći, i putnik, i vjetar i naslonjač i deka, jest starac koji živi od svojih priča, ali unaprijeđen postaje vojskovođa... Da, špica. Prikriva se i osjećajem slobode, ali ne onih koji stoje u tom krugu i trpe. Rodno mjesto špice je grad, na selu postoji gostionica i krug manji i brži prije mise i nešto duži i sporiji. Ali nikada se ne priznaje da se sastalo iz ništa i ni oko čega. Ritual govora, usmene povijesti uvijek ide uz akciju, rad, godišnje doba, hranu. Ispada da bih i mogao ponešto reći o tome što nije špica. Ili što nije poezija. Ili što možda nisam ja. Svaki

drugi put značio bi moliti Boga za ispomoć, ali ti su vrtovi već završeni i uređeni i bez mene. Ima li, usput, špica svoj simbol ili svoga sveca zaštitnika. Iskaznice ponekad ima. I rundu piva, ili red kave pa red dima...

U vidokrug ulazi nešto što je prokazuje. Ja tu ništa ne mogu učiniti, ali nemoć je uvijek lijep početak. Strašna i snažna, ničim izazvana, čuješ li kako to gruva, nastaje nova špica. Špica onih koji tu nisu došli svojom voljom: bijele vrećice, crne suknje, starci, štapovi, invalidi. U pet dolaze oni koje smo gledali na padinama iz vlaka, na putu prema moru. U šest oni koji su tu bili samo preko mjesnoga brijača koji je donio nekoliko mirisnih vodica, dvoje novine i upalu pluća. U sedam oni koji su tu na proputovanju do neke neucrtane prekomorske zemlje ili do Miroševca, Čučerja. Da, doista, o čemu ti to? I tu je ponovno u igri čežnja za rodnim tlom i njegova obnova na asfaltu. I tu je kolektiv u čije se ime pozivaju zvučnici. Da, i tu čuči razlika. Tko je tu koga izabrao? Slažem se. O špici bi se moglo reći nekoliko suvislih i jednostavnih rečenica. O izboru. O pravu. O slobodi. O nekoliko istrgnutih slika, da, vlak šišti i ulazi u tunel. Ostavimo to za izlazak iz mraka i tada možemo zavaljeni u svojim sjedalima započeti o povratku i moru.

BARE

Voda spasonosno i sigurno odlazi

Prva bara. Druga bara. Treća bara. Četvrta bara. Peta bara. Šesta bara. Sedma bara. Osmo bara. Dječaci ulaze u mlaku vodu, pružajući noge, odupirući se spretno vršcima nožnih prstiju, izranjajući glavu prema gore i praveći prve snažne zamahe prepuštaju se zelenilu vode, pažljivo i panično određuju najbliži okoliš, stvaraju siguran prostor – vidokrug. Tko je dopustio ulazak u vodu i odredio njegov broj.

Prva i druga bara mjesto su promatranja usputna prolaznika: siromašno raslinje, skorup trava i vodenoga bilja na vrhu, uzak put za muškarce i žene koji se uvlače gonjeni žudnjom i strašću. Ona će zauvijek zapamtiti hlad zemlje, sve ono neodređeno što je prhnulo ili nevidljivo zvučalo oko nje. Je li postojalo nebo iznad? Hoće li on upamtiti svoj ponos ili stid?

Treća je bara mjesto jednostavnoga ulaska – prljava voda – blizina dna, mulja, gipko utanjanje zglobova – želiš pobjeći od osjećaja da ti se zmija diže prema grlu, ne možeš se pokrenuti naprijed, ostaje samo povratak na vlažan bajer i povlačenje na siromašnu osušenu zemlju. Na zagrljenim koljenima, drhtanju brade između – pogled prema idućoj vodi. Četvrta i peta bara. Dječaci koji smognu hrabrosti probijati se kroz raslinje – obilaženje lopoča/ oni nisu mjera dubine/ obilježena mjesta kreketom žaba/ u dosluhu su s anđelima i utopljenicima. Srećom oni o tome ništa ne znaju. I to ih održava da se tu nikada ne vrate noću. Oni su samo hrabri plivači. Privučeni su snagom vode i snagom tijela. Isplivaju na središte i čistinu bare. Zeleni. Kratko zarone. Ne moraju misliti o ljetu i moru. O prašini i roditeljima. Više ne trebaju pogled izvana koji ih pozdravlja, prijeti ili zove. Oni ne traže. Ruka prema gore. Okret na leđa. Ruski kadar. Oni tu nisu ni s čim isti, niti to mogu biti. Vodena glista spušta se i nije ni za koga zamka. Pijavica će brzo na snažan stisak ostati bez krvi. Ne dugo. Ne predugo. Sprema se mir i prostire preko tamnocrnih sjena drveća. Vani se skuplja odjeća i nećeš je više nikada obući – ona je samo po mjeri ljudske šake. Ako ne požuriš kući, trčat ćeš gol pod zvijezdama. To može samo izazvati ravnodušnost.

Šesta bara. Ima povijenu granu za skok. Imaju lijanu s kojom letiš i u pravom trenutku vičeš i padaš. Na šestoj bari svi su se već upoznali i započinje priča. Napast opisivanja i hrabrosti. Skok preko savijenih leđa. Kokošja prsa. Leđni mišići. Anatomija. Nož i tijelo žene. Brzo su

određena sva mjesta, po širini i nazire se druga strana. Cigarete i ribiči s najlon vrećicama. Blizina tvornice. Dizalica. Ljudi. Tu se kaže otkuda dolaze vjetrovi i životinje. Onda se dođe kući i napravi akvarij. Tu se određuje zbog čega u ponavljanju svakoga lica nad zrcalom vode riba poplavi. Tu se određuje kako ćeš se sutra sjećati i lagati. Bježi, šuti, plivaj!

Onaj sa sedme i osme bare zauvijek će steći mrlju na hrptu, leđima, koja će kao kožna bolest doći po njega. Još je strašniji očaj u očima koji ništa neće značiti – strah od preplivanoga, ravnodušnost. Da li sam ja ikada bio onaj koji je ušao u tu strašnu vodu? Bilo je lijepo dok sam po nasipu išao uporno na sva ta mjesta – ona me sada opisuju i pružaju se prema meni. Čaša na stolu. Svjetlo. Pa onda mrak. Ulazak u postelju. Pažljivo zatvaranje očiju. Voda spasonosno i sigurno odlazi. Laku noć.

PLANINA

Možda u tim trenucima diše za mene

Bijeli fratarski čvorovi na smeđem habitu veselo su poskakivali na putu kroz doline i pokraj rijekâ. Odlučan prst i odlučan glas ujaka brzim su potezima stvarali slike povijesti kakve se već dječaku na završetku osnovne škole, u autobusu, na putu kroz Bosnu, mogu predočiti.

Nije ni dječak nepripremljen za taj put, Švobove *Grčke starine*, u tvrdu uvezu, izvučene iz potkrovlja, davale su nadolazećim likovima dimenzije i bogova i ljudi. Njegov pogled nerijetko je ostajao između ruke i mača, snage i pračke, vatre i ptice. Upućenost na događaj i iskreno sudjelovanje spašavali su ga od Božjih briga. Kako mu se, recimo, moglo dogoditi da jedan od njegovih, Franjo siromašni, na putu za pticama napusti na 400 godina samostan, htio sam upitati, ali već je vrijeme odmicalo i ispred motela stajemo.

I tako bi se mogao opisivati taj put u planinu, ali već sam na trupcima, mjesta u kabini kamiona, riječnozelene, sivomaslinaste boje nije bilo. Vozač dobrohotan, suvozači dobrodušni i dječak je na vrhu trupaca. Pokraj bi morala biti torba, i bilježnica u kojoj je pokušao zabilježiti trenutke kad se spušta noć. Farovi kamiona koji se dugo vukao do prve strmine, potonu, a onda se s dna javljaju prema nebu. Ta mogućnost svjetla, godinama poslije, uhvaćena iz brišućeg vlaka, u 4 ujutro nečije ustajanje i kava, i sva druga banalna osvjetljavanja...

Ali kamion se već zaustavlja, Doljani dolje. Za bilježnicu nije bio zanimljiv miris ovčjega sira, čak niti vukovi i kamen. Dovikivanja i dobrota. Da, svjetlo planine... Trapavo udaranje u orgulje, smijeh lijepih djevojaka. Tu negdje smuca se i Gogolj. Kozacima nećemo dopustiti da otvore vrata, još malo budimo u hladu i vožnja će se nastaviti.

Jednom ćemo se vratiti i učitelju koji je dolazio na planinu, jer je tamo jednostavno rođen. Htio bih ga usporediti s učiteljima iz ravnice. Veličina planine, kamenje, šuma, njezino natkriljavanje oblacima ili otvaranje u vrijeme sunca – eto, pokreta koji su bitno drukčiji od poleanutosti ljeta ili snage proljeća u Gunji, gdje ne pada ti na pamet bitno mijenjati prostorne odnose, ili granice, ili smijeniti jedan oblik drugim. Nije ti do naglih pokreta, strpljiv odrađuješ na površini za ono što će se po svojoj šifri širiti podzemljem. Nisi

poduzetan da bi mijenjao mjesto korijena ili nečemu predodredio početak ili kraj. Uostalom, ti znaš da će se nevidljivo šume najaviti s odlaskom onoga što ti ispred nosa priječi pogled i nema toga propinjanja koje ti može pomoći. Ti traješ u hladu tuđega postojanja ili izrastaš u spuštanju drugoga, ali sva tvoja ljepota jest u snazi čekanja i sposobnosti da u pravom trenutku vikneš sad...

Ali na planinu se krenulo, ili si poveden ili odabran, da bi u nekoj drugoj, novoj budućnosti to bilo nešto. Dakle, onaj koji je prepoznao u tebi i na tebi mogućnost nečega, odlučio te povesti u pustolovinu. Nezamisliva je uzajamna mreža tih nastojanja i ljudi koji se u njoj prepoznaju i sudjeluju. Odmah treba znati da zahvalnost tu nije prva riječ, ni putovati, ni otkriti. Više je riječ o osjećaju upućivanja nekoga da nastavi, ali ne tvoj put, ili tebe, više je riječ o tome da ćemo dokučiti nešto. Ali što je to nešto, započneš li izgovarati svoj dnevni inventar, pozivati se na umor i zauzetost, prvo ćeš se upitati je li se uopće tebi od svega toga bilo što dogodilo. Vidiš po drugima da to i nije važno. Ti nisi i ne želiš biti presudan.

Čitam nedavno u jednom romanu o poteškoćama čovjeka koji je svojim sanjanjem bitno mijenjao svijet, zbilju, pamćenje i ljude koji su potpuno prihvaćali novi poredak. I to stanje potpunoga prihvaćanja sadašnjosti, jednostavno i sveobuhvatno, kao disanje, čak i preporučuju. Budite trava i pustite vjetar da projuri, već ćete se ispraviti.

Naravno, bilježnice nema, ni ujaka, ne znam što je s ljudima koji su mi otvorili vrata sobe i dvorišta, ali planina valjda postoji i kad posumnjam da je gotovo, da više ne mogu ni disati ili da već ni to ne znam, pomislim na njezinu ustrajnost, ili se tješim: pa možda ona u tim trenucima diše za mene.

ŠLJIVA

Riječi koje ne smiješ spomenuti

U dvorištu se pojavljuje čovjek u crnom šeširu. Zlatna nebeska kugla na čudan se način podudara s njegovim obodom. On ne krije oči i srebrna ura zadjenuta ispod ošita, vezana lancem koji završava negdje iza šarene košulje, odsijeva sa svakim njegovim korakom prema unutrašnjosti kuće i već će se na vrijeme, na svaki puni sat javiti. Na drvenu podu leže zaspala djeca izgrebanih ruku i poderanih lakata. Lijepe, bijele butine žena. Privlače ga opružene i razmaknute noge. Čovjek ne zna da li bi pratio kako se ribizle bestidno crvene ili čučnuo i pružio snažnu dlakavu ruku u mekotu nogu i trbuha. On pažljivo odbrojava svoje korake u lijepim kožnim cipelama. Nisam učinio ništa loše govori njegovo uspravno tijelo, zadovoljno zamahne iznad kante i zagrabi punim šakama hladnu vodu. Pusti da mu iscuri niz usne, sagne se i oblije obraze i vrat. Ne rasprema se, sjedne u kut. I mirno gleda. I žene i djecu. I žudnja zaspalih žena i radost djece dodiruju ga slobodno. On ih gleda i na toj vrućini, u toj žeđi dana, uživa. Znoj ga natapa, ali ne napušta ga prigrljen suknenim kaputom. Njemu i šljivama koje navežene čekaju ruke – podne je prijatelj i voda. Ali ne može ni on tako dovijeka sjediti i čekati.

Što je šljivi njezino središte i zrije li ona prema zamišljenoj veličini svoje koštice? Što je koštici njezin plavi plašt i bubri li zbog buduće jakosti i tvrdoće? Možda se oni obostrano o tome ne pitaju. Onaj koji se pita o njima da bi ih domislio ili posvađao, nema svoj vrt. I ne mari za put koji očekuje vlasnika i malo plavo brdo iza njegovih leđa. I onaj koji misli da je na njemu odgovor, nije morao zagrizati ili pognut skupljati to buduće uzaludno blago. Gdje šljive rastu?

Jutro se ježi. 4 su sata. Onaj koji se u to vrijeme budi – dijeli bol onih koji ne mogu ustati. Pod prozorima je nadolazeći svježi biljni svijet. Konji ne dopuštaju da ih dječak vidi prostrte na slami. On vuče praznu uzicu. Ular s dvjema rukama navlači otac na konjsku glavu. Što se još mora dogoditi da bi se krenulo. Put obilježavaju kašalj, topot. Više nijedan detalj nije važan za priču. Onaj koji to želi opisati mora znati da ništa izvan njega ne postoji. Netko jednostavno mora znati kako sigurno prevesti tisuće jednakih šljiva – ne izgubiti ih po putu. Pažljivo prijeći preko rijeke, preko mosta – gdje konja neće zaplašiti zvuk vlaka i natjerati u

trk. Koje je svojstvo šljive a da ga ne možeš pripisati sebi – one će biti pažljivo dočekane – dobro, ti nećeš dobiti kavu, ali komad kruha i pečena jaja da. One će polako gubiti boju i izokrenuti svoju unutrašnjost – dobro, ti ćeš u jeftinom atlasu otkriti da sve ono u tebi nevidljivo nisu kosti, krv ili mozak. One će prepuštene tuđim nogama, krenuti prema toplini i vatri – dobro, ti ne moraš vjerovati da si budući lav, ali možeš se pouzdati u svoj zaborav i pijesak će lagano zasipati tvoje džepove. Dobro, i na kraju nekoliko ljudi uporno stoji na toj sivoj fotografiji: jesu li to Sicilijanci, Turci, Meksikanci – ti tvoji ujaci i stričevi – s masnim i jakim zalogajima u ustima. Oni šutljivi tamo očekuju da ćeš sve to znati opisati: nešto kao topla peć, ljudi u čučnju, čaša, nešto kao jesen koja mora proći. Ali, ti se, naravno, okrećeš – tu nema mjesta za priču o šljivama. Dakle...

ZAVIČAJ

Pokušajmo se razići tako da se sjetimo

Utroba broda uporno ljulja sve što se moglo ponijeti, i nožni su prsti uprti u topli talog kave, mladiću nije jasno zašto mu ne priznaju da on peti dan vidi u mraku, eno, tamo prosijavaju jedna vrata i na užarenom, bijelom kamenu uspravljeno zrno kukuruza. Rukom opcrtava veličinu broda i put od drveta do drveta. S imenom slijepog putnika pristaje u luku, on punih očiju među mornarima i noćnim svjetlima. I poslije kad u punom sjaju ljeta, na obali oceana, očuvan i skriven bude sklapao oči – glasovi, vidi, gledaj, krasno je – hoće ga uvjeriti da više nije slijep i nije putnik. I on doista, stoljeće poslije kaže riba, kaže restoran.

Ujak se poslije petsto godina popne na brdo. Uredili su mu na izlasku iz kuće kosu i preporučili da bi mu brkovi mogli spasiti vrat. Ali on je samo slušao ptice i mrmljao molitvu. I što se dogodilo, pita brišući pijesak s ramena lupajući po praznim rukavima. Tko si ti da poslije opisuješ vrt i pčele i vesele časne sestre? U mraku su promicali dvojica na biciklu i čuješ zaustavljaju se, pridržavaju se: ti smiješ reći da si vidio zvijezde i da se mjesto zvalo Laništa. Prašina se slegla niz kanale, ali su hlače i košulja bili lijepi i cipela je disala uz zamašnjak i lanac.

Poslije navrati gospodin sa psom i sjeli smo za drveni stol i pili vino, psu je iz oćnjaka sjala noć. Obojica su ga gladila. I da su gledali nebo i brojali zvijezde, bilo bi dovoljno lijepo, ali mi o tome ne znamo ništa. Moj će roman, jamaćno, započeti od šešira, sunca i ribizla. Miris knjiga i glasovi koji optrćavaju kuću pristaju i tamo je igralište...

Kafka se probudi i dođe do moćnika. Nigdje mi ne priznaju školu, kaže. I što će ti škola, možeš raditi, odgovaraju mu. Ali, puhnu obojica u dim i pod prstima osjete pepeo i kažu mu dođi i reci što je ameba. Eto, kaže ona iza naoćala, to je sada prvi razred. Dođi sutra – i to će onda biti drugi razred. Poslije smo ušli u treći razred s kavom. Djeca su eksplodirala kad je izlazio. Onda su se preklapale sjene muškaraca i žena.

Htio bih još ponešto reći o razdaljini i vjetru. Onda smo neprikupljeni zaposjeli gradove i raširili se. I tako je ono malo raslo i tako je ono oteto i nestalo postajalo sve veće: u radionicama svijeta, šahtovima gradova, podrumima kuća gdje smo zavlačili ruke i sagibali

glavu – raslo je. I dok smo spavali i budili se da pijemo vodu, stizao nas je naš pijesak. Ako smo pljunuli u snu, ili ako smo vikali u metrou, mi smo laktom trljali onaj nestali komad u rebru.

Tko smo to mi? Od tebe nije traženo da govoriš ono što mi ne razumijemo, ja jesam sada možda tu i on je možda tamo, ona je zakopana sada u grobnicu uz brdo i, možda, oni skupljaju na ista mjesta naše, ali sve što se dogodilo mi nismo ni zapisivali ni očekivali, sjeti se, na to je brdo bio dovučen pijesak za veliku kuću. Ni o vjetru se ni o brdu ni o pijesku nismo pitali, i ako nas bilo što spasi, to nije mala nepregledna karta koju pokušavaš sada iscrtati. Dobar palac za nešto drugo, a sada je već noć i pokušajmo se razići tako da se sjetimo gdje je tko mislio otići.

ZVONIK

Možda i nepotreban i pretiho zvoni

Čitač na tramvajskim postajama zapleten u tekst knjige, promalja glavu u nadolazeću utrobu i unezvjereno se propituje o planu kretanja – iz toga polumraka, prašine i izlazećih tijela pokušava sklopiti sliku. Uskače, sjeda, glavat i miran vraća se čitanju. Uzajamno se ispomažu slike i ljudi, nevidljiva mreža bačena u putujuću olupinu smije biti brod, tračnica, val i vlak...

Dječak s knjigom u ruci, u podnožju moga zvonika neće biti pomilovan od žene, ili uznemiren kamenom pravednih. Onaj zvonik o kojem bih želio govoriti ispred njegovih drvenih vrata i izvan njegova zvuka nije izložen silnim vjetrovima, lijepim i ružnim zvonarima, ne oplakuju ga valovi velikih mora, kako bi to napisali stari.

On (zvonik) imao je sreću i ostao izvan svega onoga što bi ga premjeravalo i provjeravalo. Dakle, on nije nužno u središtu i nema tzv. trg, ispod njega ne šecu se na dragom kamenu turisti i ne piju kavu ljudi različitih jezika zavaljeni u pletene stolice. Ne bi se moglo reći da se prema njemu spušta njegova desna ili slijeva njegova prednja strana.

Okoliš mu jesu škola, žuta, glomazna, s izlizanim kamenim podom, vlagom i hladom – i ona će poslije izgorjeti, tako da je zvonik izgubio mogućega prirodnog saveznika u svojoj nenapisanoj povijesti. Istina, od takve je vrste da mu godine ne mogu ništa dobra donijeti, kao ni ljudima koji su marno, u jednostavnim, crnim odijelima i bijelim košuljama na njegovu jeku polazili u crkvu, prije ili poslije propovijedi stajali u njegovu podnožju.

Mogući konkurent zvoniku je i gostionica, samo ona s kojom zamjenjuje klijentelu o blagdanima, ali zvuk kuglane ili bilijara, ipak, zanemariv je spram njegove objave da je podne. No, i da je nužan mjerac vremena, nije. Onome tko je krenuo da u 7 stigne u stolariju, važnija je sirena koja ga pušta da u tri s biciklom krene izvan njezina kruga. Onome koji će toga dana kičmom izmjeriti dužinu pogonskoga dobra, jedenje crnoga kruha započelo je daleko prije nego ga se i moglo vidjeti i završit će kad njegove vrhove zatamne obrve, znoj i noć.

Ako su svi na vrijeme pobjegli, zalupili vrata i zatvorili prozore, ako su se do tada pažljivo

molili Bogu, njegova borba s oblacima, olujom i gradom, više ovisi o upornosti časne sestre da snažno povlači konopac prema dolje i rasprostire zvuk, gdje, prema kraju ili početku, vrhu... Uostalom, valjda je jasno da ako su zvonik i zvono odvojivi, da je zvonik i prazna ljuska u kojoj se na trenutak ljeskaju pijesak i voda.

Godišnja doba definitivno bi mogla zapečatiti njegovu sudbinu. Sve je toliko određeno dvorištem i svinjama, i o tomu se toliko toga zna, da su u taj raspored prije upadali krediti, kredenci, kupaonice, šljive, proslave na nasipu, pečenje pekmeza i pčele na polju – svi su marno odavali što se mora činiti ili čemu je vrijeme, čak su i o prolaznosti više svjedočili od njega.

Istina, čast mu je htio spasiti stari Ratkić, jer, eto, jedino ga je on sagledao iz njegove druge perspektive, kao unovačeni padobranac nadlijetao je i ovaj zvonik. Ali ta ravnopravnost davala je više na njegovoj važnosti i pravu, uostalom, da budete ispitani i provjerena vaša sposobnost orijentiranja, npr. po čemu bi ti leteći iznad njega shvatio...

Pokušavam istjerati čitača s početka teksta iz zvonikove unutrašnjosti, on je još u njegovu polumraku, naprašen letom i paperjem, perjem golubova, njihovom uznemirenošću, po njegovoj velikoj glavi bubnja „zvonki zvon“, kako bi to rekli oni stari s mora, on je hrabro oslonjen dlanovima na hladne zidove i pogleda uprta prema gore, još malo i nadomak je drukčijem pogledu i svjetlu... Mi nasreću znamo da će se on brzo vratiti, knjiga je dolje nezavršena i otvorena.

Sva ljepota zvonika i jest u toj nezavršenosti i nepotrebnosti. Jer ako ste onaj na kojeg mislim, kako bismo u toj ravni preživjeli ljetnu omaru, pržinu koja se obara na sve živo i mrtvo, koja vas poti i vi tada znate, prije nego otvorite oči, da na pustoj ulici nema nikoga, da oni na rubovima šuma, kojima bljeska pred očima zuj, znaju zajedno s vama, da ta jedina visina koja je pred njima, obećava da ćete i bez mora, i bez vjetra i bez putovanja preživjeti samoga sebe i da ste po njemu sigurni da u vašoj glavi postoji svijet, koji je možda i nepotreban i pretiho zvoni, ali u vašoj iznenadnoj radosti on, upravo kao i nepotrební zvonik, jest.

NEDJELJA

Sve je nedokučivo i nedodirljivo

Nasuprot tebi više ne sjedi dijete i ne postavlja pitanja. Jedan se mladić spušta petnaesticom niz Sljeme i zaustavlja pored svježe obrijane konobarice. Svi su nekamo otputovali, nedjelja je jedno dugo poslijepodne u kojem dolazi pitanje od kiše i stabla, ali sva su skloništa uništena, nigdje ne možeš ući i sve je zatvoreno. Nedjelja je vrijeme u kojem hoćeš plivati, tu je voda za koju si se toliko spremao, ali ne možeš otkriti koje je to more. U toj nejasnosti zakočen ležiš i zuriš. Toliko si htio osvojiti utvrdu riječi i ispuniti bjelinu papira pred sobom. A sve te vraća tvojoj sputanosti, tvojoj nesreći, ili sreći, tvojim izgovorima. Nedjelja je opaska o tvojoj izgubljenosti i nemoći, ona propituje sve ono što si tako ustrajno prešućivao. Tjedna lajavost, kave, uzgredni razgovori, šetnje, grad, apokaliptična slika nebodera – hrupe iz tebe i nizašto se ne uspijevaš uhvatiti. Osjećaš da to što si izjednačio pisanje i korake još ništa ne znači. Sve lijepe teorije pisanja ponestaju, a lijepo je vjerovati u zaborav kad su negdje upisani glasovi i tragovi.

Sve je nedokučivo i nedodirljivo. Osama ne postoji, jer toliko si nakrcan predmetima, za koje si bio uvjeren da su tvoji, znak tvoje ljubavi, da samo gledaš kako dnevni brodovi bezvoljno odlaze. Mlaz te vode zasipa u parku gdje jedna žena, ponosno isturenih grudi, odlazi za malim psom i nestaje u mrkom zelenilu.

Opustošena nedjelja drži te vezama svih prošlih dana i ne znaš gdje krenuti. Neki su na obredima u kojim se u skraćenoj i ritualnoj verziji obnavlja susret i početak. Ali tvoja je glava prepuna pogrešnih pitanja. Potrošenost pisanja – prepoznaje se u tvom nesvjesnom ponavljanju svega dosada viđenoga, pročitanaoga, zapisanoga. Evo, toliko si bio uvjeren da imaš čime zamahnuti, da ti ne trebaš stolicu uzvanika, uzornika, uglednika, ali sve te odbija od bezazlena fabuliranja svoga mjesta: majka i otac su dovoljno daleko da rukama prekriju tvoje nejasnosti ili da se čude nad čim šutiš. Zar nas ne prepoznaješ, popit ćemo popodnevu kavu i razvrgnuti sve druge običaje, dovikuju tebi kojeg više u kući nema.

Na trećem se mjestu otvaraju vrata prema moru, a ti nemaš snage ispisati osjećanja bure i jedna žena osamljena otvara uzaludno škure. Ona će poslije, uporno, dolaziti dok spavaš, ti nemaš prava na nova pitanja i odvija se *the long story*. Skrivaš se ujutro, na početku, na

balkonu, gdje obična kava podsjeća na kralježnicu i igre djece oko opranih automobila. Nigdje se ne otkriva tvoja nejasna budućnost, nesposoban si obično pretvarati u začudnost ili igru i uzvišenost uprizoriti u nekoliko jednostavnih figura. Ne ponavljaš riječi koje su izvan samoće, obična nedjelja koja se gnijezdi u trbuhu. Samo nekoliko znakova koji bi bili noć u zarezima, pitanjima, riječima i tišini.

NEDJELJA, 2

I ta te slika odjednom čini sretnim

Da, ujak uvijek spada u taj potmuli pripremljeni prasak.

Jesam li ti govorio, pita me iz nepoznate daljine.

Ništa ti nisi govorio, ljutim se.

Znam, ali ne lupa stroj samo zato da rastjera komarce, smije mi se.

I, skoro se počinjem nadati.

Pametna glava ne zaboravlja da ima i ruku, maše mi do sljedeće nedjelje.

Nedjelja hoće svoje točke, ali nijedna ne priznaje da postoji. Nedjelja ne priznaje argumente, nedjelja ne pita.

Kada, dakle, pisci nabrajaju što sve znaju, to uopće ništa ne dokazuje, podmeće mi.

Da se, dakle, nešto o fizičkim predmetima... spašavam se od njegova podmetanja. Ali sve se ponavlja: stroj i komarci & pamet i glava. Obojica zašutimo. On se vraća svojim pismima papi i vatri. Ja se želim vratiti tekstu. Ali on je uspio. Znanje o sudbini svijeta jest znanje o sudbini vlastite duše. Ali neprimjerenima se čine razgovori o vlastitoj jednostavnosti. Već je večer. Mladić s petnaestice vraća se na zadnje pivo i konobarica je umorna. Žena je konačno zatvorila škure i sprema se poći. Ujak je nestao. Prestaješ čitati, sklapaš knjigu, približavaš ruku svjetlu, sklapaš oči. Osjećaš da negdje postoje zvijezde – time završava nedjelja i ta te slika odjednom čini sretnim.

Miroslav Mićanović

Rođen 1960. u Brčkom. Živio u Gunji. Diplomirao na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Objavljuje poeziju, prozu, eseje i kritike na radiju, u dnevnim novinama i časopisima. Tekstovi su mu nagrađivani i uvrštavani u različite antologije, izbore, preglede i prevedeni na druge jezike. Sastavio s B. Čegecom pregled hrvatskoga pjesništva osamdesetih i devedesetih *Strast razlike, tamni zvuk praznine* (Quorum, 1995). Autor antologije suvremenoga hrvatskog pjesništva *Utjeha kaosa* (2006), prevedene na engleski (*The Consolation of Chaos, Relations, HDP*, 2007), mađarski (*A káosz vigasza. Kortárs horvát költők antológiája, Jelenkor*, 2009) i slovački jezik (*Útecha chaosu, antológia súčasnej chorvátskej poézie*, Občianske združenie Vlna / Drewo a srd, Bratislava, 2022) i kao e-izdanje Zagrebačke slavističke škole. Sudionik hrvatskih i europskih književnih festivala, voditelj radionica poezije i kratke priče. Dugogodišnji je urednik časopisa Quorum, biblioteka u Nakladi MD i autorskih knjiga kod različitih hrvatskih izdavača (Meandarmedia, CeKaPe, Fidipid...). Dobitnik Plakete sv. Kvirina za ukupan prinos hrvatskome pjesništvu (2017) i nagrade Goranov vijenac (2020) koja se dodjeljuje za cjelokupan pjesnički opus. Radi u Agenciji za odgoj i obrazovanje. Živi u Zagrebu.

Objavio: *Grad dobrih ljudi* (poezija, 1984, 2005); J. Matanović, V. Bogišić, K. Bagić, M. Mićanović, *Četiri dimenzije sumnje* (knjiga kritičkih tekstova, 1988); *Zid i fotografije kraja* (poezija, 1989, 2008); *More i prašina* (grafičko-pjesnička mapa s V. Zelenko, 1991); *Job / Hiob* (zaseban grafički list, u prijevodu D. Karamana na njemački i s grafikom M. Vejzovića, 1991); *Zib* (poezija, 1998, 2001); B. Čegec, I. Prtenjača, M. Mićanović, *Nitko ne govori hrvatski / Personne ne parle croate* (izbor iz poezije, 2002, 2003); *Trajekt* (proza, 2004); *Prom* (*Trajekt*) (Katowice, 2011); B. Čegec, S. Karuza, M. Mićanović, *Tri krokodila* (proza, 2005); *Zapadni kolodvor* (proza, 2006); *Jednosmjerna ulica* (proza, 2010); *Tisoč majhnih sonc na razbitem steklu* (izbor iz poezije, Ljubljana, 2011); *Dani* (poetsko-prozni tekstovi, 2011); *Divji pes* (izbor priča, Ljubljana, 2011); *Vrt s 1001 žaruljom* (proza, 2012); *Jedini posao* (poezija, 2013); *Soba Jacka Nicholsona* (proza, 2016); *Sobata na Džek Nikolson* (Skoplje, 2019); *Virgule d'ete* (izbor iz poezije, prijevod na francuski, Rustrel, 2016); *Obrt za pranje perja* (poetsko-prozni zapisi, 2017), B. Čegec, M. Mićanović, *Nesvrstana pisma* (2009-2019), *Ronjenje na dah : eseji i kritike* (2021); *52 dana : Interkontinental*. (zajedno s Brankom Čegecom; poezija, 2023); *Godina smrdljivog Martina* (poetsko-prozni tekstovi, 2023).

Biblioteka Online

knjiga 248

Miroslav Mićanović

ZIB

© 2024 Miroslav Mićanović

© za elektroničko izdanje: Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, 2024

Izdavač

Društvo za promicanje književnosti
na novim medijima, Zagreb

Za izdavača

Krešimir Pintarić

Urednik

Tihomir Dunderović

Fotografija

Thomas P / Pexels.com

Objavljeno

19. svibnja 2024.

ISBN 978-953-374-213-7 (HTML)

ISBN 978-953-374-214-4 (EPUB bez DRM)

ISBN 978-953-374-215-1 (PDF)

ISBN 978-953-374-216-8 (MOBI)

Prvo izdanje

Meandar, Zagreb, 1998.

**Knjiga je objavljena uz financijsku potporu
Grada Zagreba i Ministarstva kulture i medija
Republike Hrvatske.**